Lausunto U 13/2016 vp
Ylitarkastaja Heikki Huhtiniemi

1588/031/2016
25.5.2016

Eduskunta
Lakivaliokunta

ECRIS DIREKTIIVIEHDOTUS

Kansallisen lain mukaan rikosrekisteritiedoissa on kysymys henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitetuista rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta koskevista arkaluonteisista henkilötiedoista. Tällaisten tietojen käsittelyä koskevien säännösten valmistelussa tulee ottaa huomioon mm. **suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaatteen** toteutuminen.

Perustuslain 6 §:n mukainen **syrjintäkielto j**a henkilötietojen käsittelylle asetetut vaatimukset edellyttävät, että kolmansienkin maiden kansalaisia koskevien tietojen tallentamisvelvollisuuden sekä kansallisesti että ECRIS-järjestelmään tulee olla **oikeasuhtaista, hyväksyttävää ja tarpeellista.** Henkilötietojen käsittelyä koskevat menettelytavat eivät saisi ylittyä siitä, mikä on tarpeen rajat ylittävään oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvän tavoitteen saavuttamiseksi.

Komission alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa ehdotettiin, että ECRIS pysyisi eri jäsenvaltioiden hajautettuna IT-järjestelmänä. Jatkokirjelmän mukaan keskitetty järjestelmä otetaan jatkotyön pohjaksi, koska kolmannen maan kansalaisen sormenjälkitietojen lisääminen on aiheuttanut tarpeen selvittää erilaisia teknisiä toteuttamistapoja ja niihin liittyviä kuluja. Keskitettyyn järjestelmään tallennettaisiin sormenjälkiä ja alfanumeerisia tietoja.

Esitys keskitetystä järjestelmästä näyttää perustuvan suurelta osin teknisiin ja kustannuksia koskeviin argumentteihin. Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö rikosrekisteritietojen vaihdossa kolmansien valtioiden kansalaisten osalta on asiallisesti perusteltua ja tarpeellista. Ratkaisut menettelytavoista eivät kuitenkaan perustua pääasiassa teknisiin ja taloudellisiin kysymyksiin, vaan edellyttävät kattavaa oikeudellista analyysiä ja valmistelua, ottaen huomioon mm. edellä mainitut periaatteet.

Keskitettyä järjestelmää koskevien oikeudellisten kysymysten arviointia ei tässä vaiheessa voi kattavasti tehdä. Jos keskitetty järjestelmä hyväksytään jatkotyön perustaksi, tulee tietosuojaa ja tietoturvaa koskevista kysymyksistä säätää riittävällä tasolla. Tältä osin asia edellyttäisi huolellista jatkovalmistelua. Jatkokirjelmästä ei käy ilmi esimerkiksi se, kuka olisi keskitetyn järjestelmän rekisterinpitäjä tai kuka vastaisi järjestelmän ylläpidosta. Keskitettyä järjestelmää ei voine perustaa yksinomaan jäsenvaltioiden toimesta (direktiivillä) vaan se edellyttää todennäköisesti muuta sääntelyä (Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston Asetusta).